

Hjælp til rengøring efter serviceloven til borgere med nedsat funktionsevne

af konsulent Erik Jappe

Rengøringshjælp efter serviceloven er en ydelse, som kan bevilges efter flere forskellige bestemmelser i serviceloven. Hjælpen efterspørges bl.a. af familier med et barn med nedsat funktionsevne og af voksne med nedsat funktionsevne.

Her i denne udgave af praksisnyt vil jeg give et overblik over muligheder for rengøringshjælp, idet det er et område, hvor vi får en del spørgsmål i DUKH.

To overordnede muligheder

1. mulighed: Hjælp til rengøring kan bevilges efter [service-lovens](#) § 83. Det gælder for alle landets borgere, uanset aldersgruppe. Efter servicelovens § 83 skal kommunen bl.a. tilbyde hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet. Tilbuddet gives til personer, som på grund af midlertidigt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne ikke selv kan udføre disse opgaver.

Efter servicelovens § 44 gælder det bl.a., at bestemmelsen i § 83 finder tilsvarende anvendelse vedrørende børn.

2. mulighed: Hjælp til rengøring kan også bevilges efter [servicelovens](#) § 84, stk. 1. Denne bestemmelse gælder ligeledes for alle landets borgere, uanset aldersgruppe. Efter § 84 skal kommunen tilbyde afløsning eller aflastning til ægtefælle, forældre eller andre nære pårørende, der passer en person med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Ankestyrelsen har i [principafgørelse 3-18](#) vedrørende hjælp efter § 84, stk. 1 fastslået:

”Denne hjælp kan bestå af hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet, og af personlig hjælp, pleje og omsorg. Afløsning eller aflastning kan gives uafhængigt af, om betingelserne i serviceloven for at få den nævnte hjælp i øvrigt er opfyldt.”

Juridisk hotline (ast.dk) har i [vejledende svar af 18.5.2015](#) forholdt sig til, om børn er omfattet af [principafgørelse 67-13](#), der er indarbejdet i [principafgørelse 3-18](#):

”Det er på den baggrund vores umiddelbare opfattelse, at principperne i 67-13 finder tilsvarende anvendelse i forhold til børn. Dette skyldes henvisningen i servicelovens § 44 til § 84, stk. 1.”

Familier med børn med nedsat funktionsevne

Hvis en familie med et barn med nedsat funktionsevne ikke er fundet berettiget til hjælp til rengøring efter § 83, stk. 1 eller § 84, stk. 1, kunne der indtil for nylig være mulighed for at bevilge hjælp til rengøring efter [servicelovens](#) § 41 (merudgiftsydelse). Det kunne læses ud af den nu kasserede [principafgørelse 194-10](#), hvor det var anført:

”Ankestyrelsen fandt, at der som udgangspunkt ikke kan ydes hjælp til rengøring som en merudgift ved forsørgelse af et barn med en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Merudgifter skal være en konsekvens af den nedsatte funktionsevne. Rengøring er en sædvanlig aktivitet i alle husstande, og der forelå ingen oplysninger om, at behovet for rengøring i væsentlig grad var påvirket af barnets nedsatte fysiske eller psykiske funktionsevne.”

I DUKH læste vi afgørelsen således, at der var mulighed for at få hjælp til rengøring efter § 41, når behovet for rengøring i væsentlig grad var påvirket af barnets nedsatte funktionsevne. Det stod dog også klart, at hjælp til rengøring efter § 41 var subsidiær hjælp efter § 83 og § 84.

Da principafgørelse 194-10 blev kasseret d. 26.1.2017 med henvisning til den tidligere udsendte [principafgørelse 75-16](#) (se nedenfor), er retstilstanden nu, at der ikke længere kan ydes hjælp til almindelig rengøring m.v. efter § 41.

Voksne med nedsat funktionsevne

Hvis voksne med nedsat funktionsevne får behov for hjælp til rengøring, skal det vurderes, om de pågældende har ret til hjælp efter servicelovens § 83 eller § 84.

Merudgiftsydelse efter § 100: Ankestyrelsen har med [principafgørelse 75-16](#) taget stilling til, at der ikke (længere) kan ydes hjælp efter servicelovens § 100 til håndsrækninger i form af rengøringshjælp. Fra afgørelsen:

”Ved en ansøgning om hjælp til praktiske opgaver i hjemmet skal kommunen tage stilling til, om hjælpen kan ydes efter bestemmelsen om praktisk hjælp, selvom borgeren søger om hjælpen som et tilskud til håndsrækninger efter merudgiftsbestemmelsen i serviceloven.

Servicelovens regler om dækning af merudgifter kan ikke anvendes, når borgeren søger om hjælp, der er omfattet af specialbestemmelserne i serviceloven. Det skyldes, at reglerne om merudgifter er subsidiære i forhold til anden lovgivning og andre bestemmelser i den sociale lovgivning.

Hvis udgifterne kan dækkes af andre bestemmelser i eller uden for den sociale lovgivning, finder reglerne om merudgifter ikke anvendelse.

Det betyder, at når hjælp til at bringe og hente børn og rengøring som ydelser forudsættes bevilget efter reglerne om praktisk hjælp, kan reglerne om merudgifter ikke anvendes. Det gælder, selvom betingelserne for hjælp efter reglerne om praktisk hjælp i det konkrete tilfælde ikke er opfyldt.”

Dermed har Ankestyrelsen lukket muligheden for hjælp til almindelig rengøring efter servicelovens § 100, idet [principafgørelse C-1-05](#) med udsendelse af principafgørelse 75-

16 blev ophævet. I DUKH har vi oplevet, at det giver nogle borgere problemer, at det nu er udelukket at få hjælp til rengøringsopgaver efter § 100, idet der er forskellig praksis fra kommune til kommune, hvilke opgaver der anses for omfattet af § 83.

I [principafgørelse 75-16](#) er det anført:

”Andre praktiske opgaver, som ikke er nødvendige huslige opgaver eller ikke gør borgeren i stand til at klare sig på egen hånd, er ikke omfattet af den hjælp, der ydes som praktiske opgaver i hjemmet efter serviceloven. Det er fx hjælp til vedligeholdelse af bolig, bilvask, havearbejde, renholdelse af udendørsarealer, udvendig vask af vinduer, sne-rydning m.v. Det beror på en konkret vurdering af borgernes behov, om en opgave er en nødvendig praktisk opgave i tæt tilknytning til hjemmet.”

Vedrørende indvendig vask af vinduer anser vi det i DUKH som en praktisk opgave, der er omfattet af § 83. Endvidere anser vi udvendig vask af vinduer som en opgave, der falder uden for § 83 jf. som anført i 75-16 ovenfor, men som omfattet af reglerne i § 100 om hjælp til håndsørkninger.

Heroverfor står, at en række kommuner i deres serviceniveau for § 83 har bestemt, at der ikke kan ydes hjælp til bl.a. indvendig vask af vinduer. Dvs. at nogle borgere med nedsat funktionsevne i praksis oplever, at de hverken kan få hjælp efter § 83 eller efter § 100 til indvendig vask af vinduer.

I DUKH rådgiver vi borgere om muligheden for at klage til Ankestyrelsen over afslag på hjælp efter § 83 til indvendig vask af vinduer.

BPA efter § 96: Hvis det drejer sig om en borger med en BPA-ordning efter servicelovens § 96, skal udmålingen af hjælpen som udgangspunkt dække alle borgerens behov, herunder behovet for rengøring.

I [Vejledning om kontant tilskud til ansættelse af hjælpere og borgerstyret personlig assistance](#) er der foretaget en afgrænsning af opgaver, idet det er anført i pkt. 36:

”... . Større opgaver, som f.eks. hovedrengøring, hækklipning, malerarbejde eller andre større vedligeholdelsesopgaver er dog ikke omfattet af udmåling af hjælp efter servicelovens § 96, men må vurderes og eventuelt dækkes efter andre bestemmelser, som f.eks. servicelovens § 100 om nødvendige merudgifter (håndsørkninger).”

I [principafgørelse C-9-07](#) er det anført:

”Mandens hjælpeordning fandtes alene at dække mindre håndsørkninger såsom praktisk hjælp til almindelig rengøring, hjælp til indkøb og indpakning af gaver, hjælp til ledsagelse m.v. Derimod fandtes ordningen ikke at omfatte større håndsørkninger som sne-rydning, havearbejde, malerarbejde, vinduespudding m.v.”

Dvs. borgere med BPA-ordning efter § 96 på lige fod med andre borgere kan søge om hovedrengøring efter service-

loven § 83, idet denne opgave falder uden for en hjælpers opgavefelt. Bemærk endelig følgende fra [Vejledning om kontant tilskud til ansættelse af hjælpere og borgerstyret personlig assistance](#):

”35. Hjælp efter § 96 kan kombineres med andre hjælpeforanstaltninger, som f.eks. praktisk og personlig hjælp, omsorg og pleje i det omfang, at borgeren ønsker det.”

Hvis borgeren ikke ønsker en sådan kombination af støtte, kan den ikke iværksættes.

Folkepensionister med nedsat funktionsevne

Denne målgruppe er omfattet af servicelovens § 83 og § 84, stk. 1 og kan dermed få bevilget hjælp til rengøring efter disse bestemmelser, hvis betingelserne herfor er opfyldte.

Bemærk, at folkepensionister også kan have en hjælperordning og herigennem få dækket behovet for hjælp til rengøring. Fra [Vejledning om kontant tilskud til ansættelse af hjælpere og borgerstyret personlig assistance](#):

”4. Målgruppen er borgere over 18 år. Der er ikke fastsat en øvre aldersgrænse for hverken §§ 95 eller 96. Kommunalbestyrelsen kan derfor også yde kontant tilskud til ansættelse af hjælpere eller BPA til borgere over 67 år.”

Hovedrengøring og vedligeholdelsesarbejder

Den form for rengøring, der kan ydes hjælp til efter servicelovens § 83, er den almindelige løbende rengøring, men også hovedrengøring.

Det fremgår af dette [vejledende svar](#) fra Juridisk hotline (ast.dk) af den 23.10.2016:

”Hovedrengøring skal ydes efter servicelovens § 83. Dog kan der være tale om opgaver, som efter sin art ikke er omfattet af reglerne om hjælp til praktiske opgaver i hjemmet efter servicelovens § 83. Dette kan være f.eks. vedligeholdelsesopgaver, udflytning af tunge møbler og skadedyrsbekæmpelse. Disse kan dækkes som merudgifter, hvis betingelserne herfor er opfyldte.”

Heroverfor står, at en række kommuner i deres serviceniveau har bestemt, at der ikke kan ydes hjælp til bl.a. hovedrengøring.

I DUKH rådgiver vi borgere om muligheden for at klage til Ankestyrelsen over afslag på hjælp efter § 83 til hjælp til hovedrengøring.

Senest har Ankestyrelsen med udsendelse af [principafgørelse 31-18](#) fastslået følgende:

”Den praktiske hjælp kan omfatte hjælp til større oprydningsopgaver og hovedrengøring, som kun skal ske få gange om året. Det kan være opgaver som fx vask af skabe, paneler eller dørkarme, vask eller afkalkning af fliser i badeværelse, afrimning af fryser mv. Kommunernes kvalitetsstandard må derfor ikke udelukke muligheden for at bevilge hjælp til omfattende oprydning og hovedrengøring. Det beror på en konkret vurdering af

borgerens behov, om der er tale om en nødvendig praktisk opgave, som er en naturlig del af at have et hjem.

Praktiske opgaver, der ikke er nødvendige eller forudsætter en særlig viden, ekspertise eller uddannelse, som ligger ud over, hvad der kan forventes at kunne udføres af en hjemmehjælper, falder uden for bestemmelsen om praktisk hjælp. Det kan fx være mindre reparationsarbejder, rengøring eller oprydning efter husdyr, medmindre husdyret er nødvendigt på grund af funktionsnedsættelsen, og oprydning er sikkerheds- og sundhedsskadeligt."

Hvis der er behov for f.eks. vedligeholdelsesarbejde, falder det uden for anvendelsesområdet for § 83. Fra det [vejledende svar](#) fra Juridisk hotline (ast.dk) af den 23.10.2016:

"Det er vores umiddelbare opfattelse, at håndsrækninger til fx vedligeholdelsesopgaver, udflytning af tunge møbler og skadedyrsbekæmpelse ikke er omfattet af reglerne om hjælp til praktiske opgaver i hjemmet efter servicelovens § 83. Vi finder, at det kan overvejes om hjælp til disse opgaver eventuelt kan bevilges som håndsrækninger efter § 100 om dækning af merudgifter, hvis betingelserne herfor er opfyldte.

Ellers er der mulighed for at yde hjælp efter aktivlovens § 81 hjælp til dækning af enkelstående udgifter og pensionslovens § 14 om personligt tillæg, hvis betingelserne herfor er opfyldte."

Ikke hjælp til rengøring efter servicelovens § 85

Efter servicelovens § 85 skal kommunen tilbyde hjælp, omsorg eller støtte samt optræning og hjælp til udvikling af færdigheder til personer, der har behov herfor på grund af betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer.

Denne hjælp har bl.a. fokus på at lære borgeren, hvordan pågældende selv kan udføre de påkrævede opgaver, f.eks. at lære borgeren at gøre rent, dvs. bostøtten udfører ikke opgaven, f.eks. rengøring, for borgeren.

Ikke hjælp til rengøring efter servicelovens § 97

Efter servicelovens § 97 skal ledsagelse tilbydes til personer under 67 år, der ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Bemærk, at det ikke er en ledsageopgave at hjælpe til med rengøring i borgerens hjem. Fra [principafgørelse C-31-08](#):

"Ankestyrelsen vurderede, at en ansøgning om hjælp og støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet ikke kunne afslås med henvisning til, at ansøger kunne bruge timer fra bevilget ledsagerordning hertil."

Betaling for rengøring m.v.

Reglerne om betaling for bl.a. rengøring efter § 83 og § 84, stk. 1 findes i [Bekendtgørelse om betaling for generelle tilbud og for tilbud om personlig og praktisk hjælp m.v. efter servicelovens §§ 79, 83 og 84](#).

Heraf fremgår det af § 2, at der *ikke* kan opkræve betaling for omkostninger til personale i forbindelse med,

- at der ydes hjælp efter servicelovens § 83, stk. 1, og
- at der ydes hjælp efter servicelovens § 84, hvis borgeren samtidig modtager hjælp efter servicelovens §§ 41, 42, 96 eller 100.

Dvs. hjælp til rengøring efter § 83 er altid gratis for borgeren, mens hjælp til rengøring efter § 84, stk. 1 kun er gratis, hvis borgeren samtidig modtager hjælp efter § 41 eller § 100 (merudgiftsydelser), § 42 (tabt arbejdsfortjeneste) eller § 96 (BPA-ordning).

Evt. hjælp til vedligeholdelsesarbejde m.v. efter aktivlovens § 81 og pensionslovens § 14 kan ydes med udgiftens fulde beløb eller en del af beløbet afhængig af borgerens økonomiske situation.

Rengøringsmidler m.v.

Hvad skal borgeren selv stille til rådighed, når han får hjemmehjælp? Dette spørgsmål har Juridisk hotline d. 2.2.2016 givet dette [vejledende svar](#) på:

"Det er vores umiddelbare vurdering, at det er borgeren selv, der skal stille eksempelvis en almindelig støvsuger til rådighed, når kommunen tilbyder hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet efter serviceloven § 83, stk. 1, nr. 2. Dette må nødvendigvis også indebære, at fx støvsugeren er af en sådan beskaffenhed, at den kan betegnes som et brugbart og anvendeligt arbejdsredskab, og at der herved skal tages hensyn til personalets arbejdsmiljø."

Men hvad med en robotstøvsuger - skal en borger også stille en sådan til rådighed for hjemmehjælpen? Ja, det skal borgeren, fremgår det af dette [vejledende svar](#) fra Juridisk hotline af d. 7.2.2017:

"Det er vores umiddelbare vurdering, at det er borgeren selv, der skal stille almindelige brugbare og anvendelige arbejdsredskaber til rådighed, Ankestyrelsen har i [principafgørelse 32-16](#) vurderet, at en robotstøvsuger er sædvanligt indbo servicelovens forstand.

Det er på denne baggrund vores umiddelbare vurdering, at borgeren i forbindelse med modtagelse af praktisk hjælp kan være forpligtet til at stille en almindelig robotstøvsuger til rådighed. Kommunen må samtidig foretage en vurdering af, om en robotstøvsuger er en relevant løsning til at dække behovet for støvsugning.

Der kan eventuelt være grundlag for, at kommunen vejleder borgeren om muligheden for at søge personligt tillæg eller rimeligt begrundede enkeltudgifter."

Afrunding

Der er som omtalt flere muligheder for at få hjælp til den almindelige løbende rengøring og hjælp til hovedrengøringsopgaver og vedligeholdelsesarbejder for borgere, der ikke selv er i stand til at udføre opgaven og ikke bor sammen med nogen, der er i stand til det.

I langt de fleste tilfælde vil hjælp til almindelig rengøring og hovedrengøring skulle bevilges efter servicelovens § 83.